

**Institut dětí a mládeže
Ministerstva školství,
mládeže a tělovýchovy**

**EUROBAROMETR ČR 2004
1998 - 2000**

**ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O NÁZORECH MLÁDEŽE ČR
VE VĚKU 15-24 LET NA OTÁZKY MEZINÁRODNÍHO
SROVNÁVACÍHO VÝZKUMU**

PRAHA, ČERVENEC 2000

O B S A H

Úvod

1. K názorům na dnešní a příští působení Evropské unie
2. O poznávání cizích zemí
3. O toleranci mládeže vůči různým skupinám obyvatel
4. O vztahu k rodičům, rodině a starým lidem
5. K okolnostem zaměstnání a k příjmům
6. Využití volného času mladých a jejich společenská aktivita
7. Náboženská orientace dotázaného

Závěry

Charakteristika výběrového souboru

Úvod

Institut dětí a mládeže MŠMT ČR na základě výzkumného grantu MŠMT ČR uskutečnil v roce 1998 poprvé výzkum reprezentativního souboru mládeže ČR ve věku 15 - 24 let pod názvem "EUROBAROMETR ČR 1998", tento výzkum byl v roce 2000 znovu opakován.

Základem pro přípravu standardizovaných rozhovorů byl český překlad anglického dotazníku výzkumu Eurobarometr 47.2. Dotazování v obou etapách probíhalo v červnu. Rozhovorů se v první etapě zúčastnilo 805 mladých lidí, v druhé pak 1217 respondentů.

Cílem výzkumu bylo získat názory mladých lidí na celou řadu oblastí jejich života tak, aby bylo možno srovnávat výpovědi naší a evropské mládeže. Předkládány jsou jak získané výsledky u české mládeže, tak srovnání s průměrem zemí EU. Výsledky výzkumu mohou být využity pro přípravu materiálů ke koncipování státní politiky vůči mládeži a přípravu dalších podkladových materiálů.

Technická poznámka: Údaje jsou uváděny v procentech, v případě srovnání s průměrem zemí EU jsou porovnávány v řadě případů kumulativní procenta (respondenti mohli uvádět více odpovědí) a jejich součet tedy přesahuje 100 %.

1. K názorům na dnešní a příští působení Evropské unie

V úvodní otázce mladí lidé odpovídali na otázku, **co pro ně osobně znamená Evropská unie.**

Evropská unie znamená:	ČR		
	1998	2000	D
cestu, jak vytvořit lepší budoucnost pro mladé evropskou vládu	37	61	+24
možnost jít kamkoliv v Evropě	35	60	+25
záruku zachování míru	36	41	+15
prostředek ke zlepšení ekonomické situace v Evropě	48	53	+5
cestu jak vytvořit pracovní příležitosti	22	60	+38
způsob ochrany práv občanů	14	37	+23
spousta byrokracie, mrhání časem i penězi	6	23	+17
jen sen a utopii	4	11	+7
riziko ztráty kulturní rozmanitosti	10	21	+11
jiná odpověď	3	6	+3
neví	6	5	-1

Tabulka naznačuje, že prohlubující se zájem naší republiky o přistoupení k EU, přijímání příslušné legislativy a celkově mediální kampaň s tím spojená, zvýšily zájem mládeže o tuto problematiku a projevíly se ve zvýšených očekáváních o přínosu EU k řešení problémů naší mládeže.

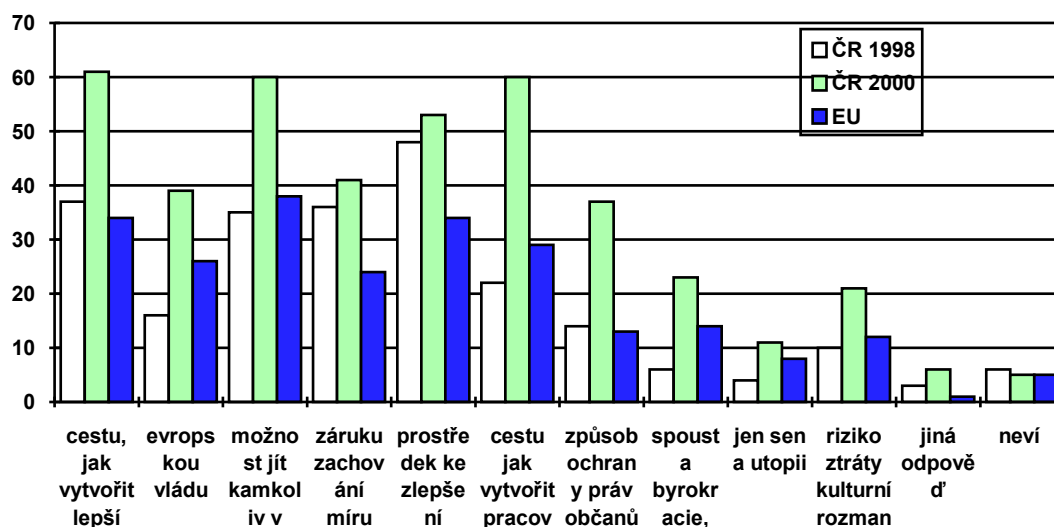
Evropská unie znamená v současnosti pro více než polovinu mladých lidí:

- cestu, jak vytvořit lepší budoucnost pro mladé
- možnost jít kamkoliv v Evropě
- cestu, jak vytvořit pracovní příležitosti
- prostředek ke zlepšení ekonomické situace v Evropě

Obecně došlo ke zvýšení očekávání u všech položek baterie otázek, největší nárůst byl zaznamenán u položek:

- cestu jak vytvořit pracovní příležitosti (o 38 bodů)
- možnost jít kamkoliv v Evropě (o 25 bodů)
- cestu, jak vytvořit lepší budoucnost pro mladé (o 24 bodů)
- způsob ochrany práv občanů (o 23 bodů)
- evropskou vládu (o 23 bodů)

Evropská unie znamená

Evropská unie znamená	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
cestu, jak vytvořit lepší budoucnost pro mladé	37	61	34	2	1	2.5
evropskou vládu	16	39	26	6	6	5
možnost jít kamkoliv v Evropě	35	60	38	4	2.5	1
záruku zachování míru	36	41	24	3	5	6
prostředek ke zlepšení ekonomické situace v Evropě	48	53	34	1	4	2.5
cestu jak vytvořit pracovní příležitosti	22	60	29	5	2.5	4
způsob ochrany práv občanů	14	37	13	7	7	8
spousta byrokracie, mrhání časem i penězi	6	23	14	9.5	8	7
jen sen a utopii	4	11	8	11	10	10
riziko ztráty kulturní rozmanitosti	10	21	12	8	9	9
jiná odpověď	3	6	1	12	11	12
neví	6	5	5	9.5	12	11

Pořadové hodnoty naznačují, že struktura odpovědí se nejméně liší u srovnání průměru EU a výsledků ČR v roce 2000. Naše mládež více zdůrazňuje možnost pohybu po Evropě a zlepšení ekonomické situace.

Dále dotázaní uváděli své názory na to, **co s sebou přinese Evropská unie během příštích deseti let.**

Přínos EU v příštím desetiletí:	ČR		
	1998	2000	D
kvalitnější život většiny lidí	27	47	+20
více příležitostí pro lidi jako jsem já najít práci	25	56	+31
více rovnoprávnosti mezi muži a ženami	6	31	+25
méně diskriminace cizinců a lidí jiných kultur či etnických skupin	31	44	+13
více obtíží při rozhodování, protože se na něm bude podílet více států	22	47	+25
vyšší úroveň nezaměstnanosti	8	20	+12
užívání měny Euro jako jednotné měny	43	63	+20
bude jednodušší cestovat, studovat, pracovat a žít kdekoliv v Evropě	50	67	+17
více sociálních problémů	13	29	+16
nic, už to nebude EU	2	5	+3
jiná odpověď	0	5	+5
neví	10	5	-5

Více než polovina mladých lidí za přínos EU v příštím desetiletí považuje tyto skutečnosti:

- bude jednodušší cestovat, studovat, pracovat a žít kdekoliv v Evropě
- užívání měny Euro jako jednotné měny
- více příležitostí pro mladé lidi najít práci

Obecně došlo ke zvýšení očekávání u všech položek baterie otázek, největší nárůst byl zaznamenán u položek:

- více příležitostí pro mladé lidi najít práci (o 31 bodů)
- více rovnoprávnosti mezi muži a ženami (o 25 bodů)
- více obtíží při rozhodování, protože se na něm bude podílet více států (o 25 bodů)

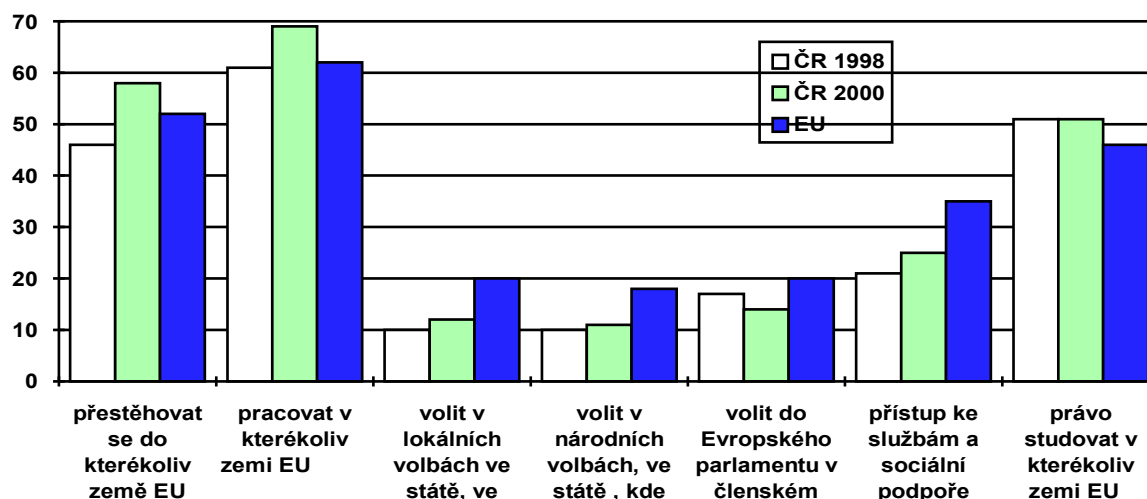
Přínos EU v příštím desetiletí:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
kvalitnější život většiny lidí	27	47	23	4	4.5	5.5
více příležitostí pro lidi jako jsem já najít práci	25	56	29	5	3	3.5
více rovnoprávnosti mezi muži a ženami	6	31	16	9	7	7
méně diskriminace cizinců a lidí jiných kultur či etnických skupin	31	44	29	3	6	3.5
více obtíží při rozhodování, protože se na něm bude podílet více států	22	47	23	6	4.5	5.5
vyšší úroveň nezaměstnanosti	8	20	15	8	9	8
užívání měny Euro jako jednotné měny	43	63	42	2	2	2
bude jednodušší cestovat, studovat, pracovat a žít kdekoliv v Evropě	50	67	48	1	1	1
více sociálních problémů	13	29	18	7	8	7
nic, už to nebude EU	2	5	2	10	11.5	10
jiná odpověď	0	5	1	11	11.5	11
neví	10	5	6	8	11.5	9

Pořadové hodnoty naznačují (pomineme-li "jiné, neví"), že struktura odpovědí se nejvíce liší u srovnání výsledků ČR v roce 1998 a 2000 (naše mládež v roce 2000 výrazně méně zdůrazňuje otázky diskriminace cizinců).

Představa o tom, **co znamená být občanem Evropské unie, jaká jsou jeho práva**, byla další otázkou srovnávacího výzkumu.

Občan EU má právo, možnost:	ČR		
	1998	2000	D
přestěhovat se do kterékoliv země EU	46	58	+12
pracovat v kterékoliv zemi EU	61	69	+8
volit v lokálních volbách ve státě, ve kterém sídlí	10	12	+2
volit v národních volbách, ve státě, kde sídlí	10	11	+1
volit do Evropského parlamentu v členském státě, kde žije	17	14	-3
přístup ke službám a sociální podpoře kdekoli v Evropě	21	25	+4
právo studovat v kterékoliv zemi EU	51	51	0
žádná z uvedených odpovědí	3	4	+1

Občan EU má právo

Podle více než poloviny respondentů má občan EU má právo, či možnost:

- pracovat v kterékoliv zemi EU
- přestěhovat se do kterékoliv země EU
- právo studovat v kterékoliv zemi EU

Obecně došlo k mírnému zvýšení očekávání u všech položek baterie otázek (kromě volby do Evropského parlamentu), největší nárůst byl zaznamenán u položek:

- přestěhovat se do kterékoliv země EU (o 12 bodů)
- pracovat v kterékoliv zemi EU (o 8 bodů)

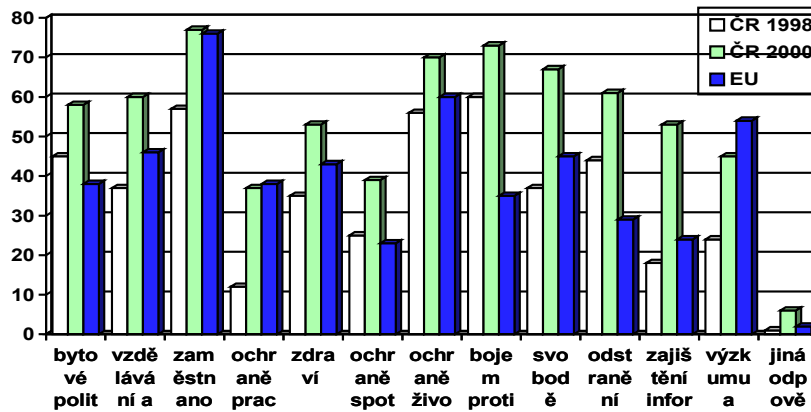
Občan EU má právo, možnost:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
přestěhovat se do kterékoliv země EU	46	58	52	3	3	2
pracovat v kterékoliv zemi EU	61	69	62	1	1	1
volit v lokálních volbách ve státě, ve kterém sídlí	10	12	20	6.5	6.5	5.5
volit v národních volbách, ve státě, kde sídlí	10	11	18	6.5	6.5	7
volit do Evropského parlamentu ve státě, kde žije	17	14	20	5	5	5.5
přístup ke službám a sociální podpoře kdekoliv v EU	21	25	35	4	4	4
právo studovat v kterékoliv zemi EU	51	51	46	2	2	3
žádná z uvedených odpovědí	3	4	3	8	8	8

Zanedbatelné rozdíly ve struktuře odpovědí naznačují, že představy a názory mladých lidí v Evropě jsou obdobné (pro naši mládež je zatím nejdůležitější právo pracovat či žít v zahraničí).

Názory na to, kterým oblastem by měla EU v nejbližších pěti letech dát přednost, přibližuje následující tabulka.

V příštích pěti letech by se EU měla zabývat, dát přednost:	ČR		
	1998	2000	D
bytové politice	45	58	+7
vzdělávání a odborné přípravě	37	60	+23
zaměstnanosti	57	77	+20
ochraně pracovníků, bezpečnosti na pracovišti	12	37	+25
zdraví	35	53	+20
ochraně spotřebitele	25	39	+14
ochraně životního prostředí	56	70	+14
bojem proti kriminalitě	60	73	+13
svobodě studovat, žít a pracovat kdekoliv v EU	37	67	+31
odstranění diskriminace podle pohlaví, rasy, zdravotního postižení atd.	44	61	+17
zajištění informovanosti obyvatelstva	18	53	+35
výzkumu a rozvoji nových informačních technologií	24	45	+21
jiná odpověď	1	6	+5

V příštích 5 letech by se EU měla věnovat

Podle více než poloviny respondentů v příštích pěti letech by se EU měla zabývat, dát přednost:

- zaměstnanosti
- boji proti kriminalitě
- ochraně životního prostředí
- svobodě studovat, žít a pracovat kdekoli v EU
- odstranění diskriminace podle pohlaví, rasy, zdrav. postižení atd.
- vzdělávání a odborné přípravě
- bytové politice
- zdraví
- zajištění informovanosti obyvatelstva

Obecně došlo ke zvýšení očekávání u všech položek baterie otázek, největší nárůst byl zaznamenán u položek:

- zajištění informovanosti obyvatelstva (o 35 bodů)
- svobodě studovat, žít a pracovat kdekoli v EU (o 31 bodů)
- ochraně pracovníků, bezpečnosti na pracovišti (o 25 bodů)
- vzdělávání a odborné přípravě (o 23 bodů)
- výzkumu a rozvoji nových informačních technologií (o 21 bodů)

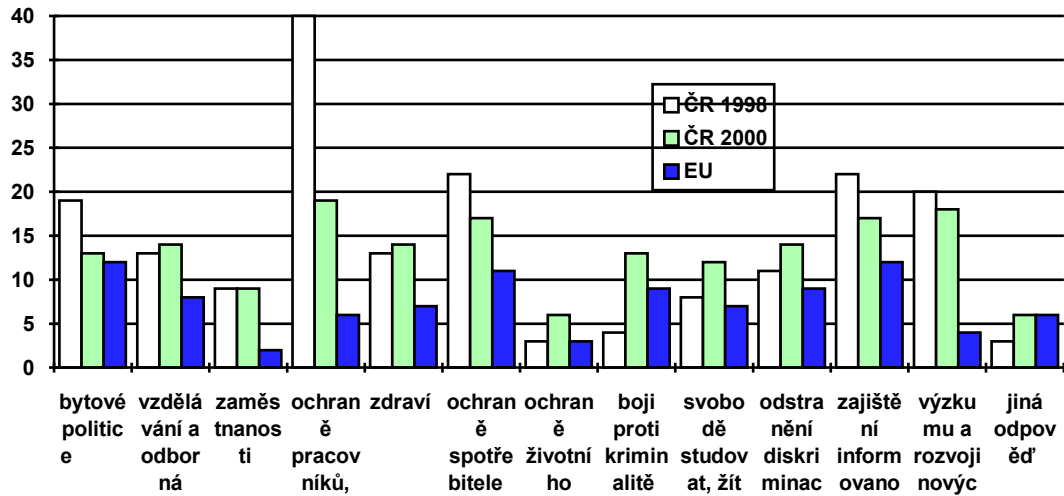
V příštích pěti letech by se EU měla zabývat:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
bytové politice	45	58	38	4	7	6.5
vzdělávání a odborné přípravě	37	60	46	6.5	6	4
zaměstnanosti	57	77	76	2	1	1
ochraně pracovníků, bezpečnosti na pracovišti	12	37	38	11	12	6.5
zdraví	35	53	43	6	8.5	6
ochraně spotřebitele	25	39	23	8	11	11
ochraně životního prostředí	56	70	60	3	3	2
bojem proti kriminalitě	60	73	35	1	2	8
svobodě studovat, žít a pracovat kdekoliv v EU	37	67	45	6.5	4	5
odstranění diskriminace dle pohlaví, rasy, zdr. postižení aj.	44	61	29	5	5	9
zajištění informovanosti obyvatelstva	18	53	24	10	8.5	10
výzkumu a rozvoj nových informačních technologií	24	45	54	9	10	3
jiná odpověď	1	6	2	12	13	12

Srovnání pořadových hodnot poukazuje na významné rozdíly ve struktuře odpovědí, které odrážejí pravděpodobně naše vnitřní problémy a také do jisté míry i úkoly, které nás před začleněním do evropských struktur čekají (boj proti kriminalitě, zaměstnanost, ochrana životního prostředí) a rovněž určité nedocení problémů, které v našich podmínkách nevystupují z nejrůznějších důvodů do popředí (výzkum, informační technologie, diskriminace, bezpečnost práce). Oproti roku 1998 naše mládež klade menší důraz na bytovou politiku, zdraví, ochranu spotřebitelů, více zdůrazňuje svobodu pohybu a informovanost obyvatelstva.

Kontrapunktem k výše položené otázce je otázka “čím by se EU neměla zabývat?”.

V příštích pěti letech by se EU neměla zabývat, nedát přednost:	ČR		
	1998	2000	D
bytové politice	19	13	-6
vzdělávání a odborná příprava	13	14	+1
zaměstnanosti	9	9	0
ochraně pracovníků, bezpečnosti na pracovišti	40	19	-21
zdraví	13	14	+1
ochraně spotřebitele	22	17	-5
ochraně životního prostředí	3	6	+3
boji proti kriminalitě	4	13	+9
svobodě studovat, žít a pracovat kdekoliv v EU	8	12	+4
odstranění diskriminace podle pohlaví, rasy, zdrav. postižení atd.	11	14	-3
zajištění informovanosti obyvatelstva	22	17	-5
výzkumu a rozvoji nových informačních technologií	20	18	-2
jiná odpověď	3	6	+3

V příštích 5 letech by se EU neměla zabývat

Tabulka ukazuje celkový pokles odmítání presentovaných úkolů EU, nejvíce je odmítána ochrana pracovníků a péče o bezpečnosti na pracovišti (pokles oproti roku 1998 o 21 procentních bodů) a výzkum a rozvoj informačních technologií. Největší nárůst zaznamenala položka “boj proti kriminalitě” (o 9 bodů).

V příštích pěti letech by se EU neměla zabývat:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
bytové politice	19	13	12	5	8.5	1.5
vzdělávání a odborná příprava	13	14	8	6.5	6	6
zaměstnanosti	9	9	2	9	10	12
ochraně pracovníků, bezpečnosti na pracovišti	40	19	6	1	1	8.5
zdraví	13	14	7	6.5	6	7.5
ochraně spotřebitele	22	17	11	2.5	3.5	3
ochraně životního prostředí	3	6	3	12.5	12.5	11
boji proti kriminalitě	4	13	9	11	8.5	4.5
svobodě studovat, žít a pracovat kdekoli v EU	8	12	7	10	10	7.5
odstranění diskriminace dle pohlaví, rasy, zdr. postižení	11	14	9	8	6	4.5
zajištění informovanosti obyvatelstva	22	17	12	2.5	3.5	1.5
výzkumu a rozvoji nových informačních technologií	20	18	4	4	2	10
jiná odpověď	3	6	6	12.5	12.5	8.5

Tabulka opět naznačuje významné rozdíly, vyplývající z naší situace a potvrzující konzistentnost odpovědí s otázkou: “ čemu by se EU měla věnovat”.

Poslední otázka tohoto bloku směřovala k zjištění, které ze zdrojů informací nejvíce přispívají k tomu, aby mladí lidé znali svá práva a povinnosti jako občana dnešní Evropy.

K informovanosti o právech a povinnostech přispívají:	ČR		
	1998	2000	D
politické strany, volební kampaň	8	16	+8
evropské instituce	11	26	+17
místní úřady , veřejné organizace	7	23	+16
národní vláda , veřejní činitele	8	21	+13
přátelé	32	44	+12
televize	45	74	+29
mládežnické organizace, kluby mládeže	31	21	-10
škola, univerzita	29	56	+27
rodiče	26	41	+15
rádio	29	54	+25
noviny, časopisy	43	73	+30
jiná odpověď	3	7	+3
žádné instituce, nikdo	4	4	0

Více než polovina respondentů se domnívá, že nejvíce přispívají k tomu, aby mladí lidé znali svá práva a povinnosti jako občana dnešní Evropy:

- televize
- noviny, časopisy
- škola, univerzita
- rádio

Obecně došlo ke zvýšení očekávání u všech položek baterie otázek, největší nárůst byl zaznamenán u položek:

- noviny, časopisy (o 30 bodů)
- televize (o 29 bodů)
- škola, univerzita (o 27 bodů)
- rádio (o 25 bodů)

Ve srovnání s rokem 1998 se situace výrazně změnila, srovnání se zeměmi EU je rovněž velmi příznivé.

K informovanosti přispívají:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
politické strany, volební kampaň	8	16	10	9.5	11	8
evropské instituce	11	26	7	8	7	10.5
místní úřady , veřejné organizace	7	23	8	11	8	9
národní vláda , veřejní činitele	8	21	7	9.5	9.5	10.5
přátelé	32	44	20	3	5	6
televize	45	74	62	1	1	1
mládežnické organizace, kluby mládeže	31	21	11	4	9.5	7
škola, univerzita	29	56	48	5.5	3	2.5
rodiče	26	41	25	7	6	4
rádio	29	54	22	5.5	4	5
noviny, časopisy	43	73	48	2	2	2.5
jiná odpověď	3	7	1	13	12.5	13
žádné instituce, nikdo	4	4	4	12	12.5	12

Struktura odpovědí vykazuje nezanedbatelné rozdíly: ve srovnání s rokem 1998 se snížila úloha sdružení a přátel, ve srovnání s EU se zvýšil vliv politických strana.

2. O poznávání cizích zemí

S problematikou příštího vstupu ČR do EU souvisí i možnost a zájem naší mládeže poznávat cizí země a její snaha se naučit se cizí jazyky. **Které země mladí lidé navštívili v posledních dvou letech** přibliží následující údaje.

V posledních dvou letech navštívilo:	ČR		
	1998	2000	D
Belgii	5	6	+1
Dánsko	2	7	+5
Německo	42	50	+8
Řecko	12	16	+4
Španělsko	14	21	+7
Francii	19	21	+2
Irsko	4	5	+1
Itálii	37	25	- 12
Lucembursko	3	6	+3
Nizozemsko	5	11	+6
Rakousko	46	32	-14
Portugalsko	2	5	+3
Finsko	2	3	+1
Švédsko	2	4	+2
Spojené království	8	12	+4
žádnou zemi EU	18	14	- 4

Mezi nejčastěji navštěvované země patří:

- Německo
- Rakousko
- Itálie
- Španělsko
- Francie
- Řecko

Obecně došlo ke zvýšení výjezdů do zemí EU (kromě Itálie a Rakouska), největší nárůst byl zaznamenán u:

- Německa (o 8 bodů)
- Španělska (o 7 bodů)
- Nizozemska (o 6 bodů)
- Dánska (o 5 bodů)

V posledních dvou letech navštívilo:	1998 (1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
Belgii	5	6	9	9.5	11.5	6
Dánsko	2	7	4	14.5	10	10.5
Německo	42	50	11	2	1	4
Řecko	12	16	6	7	6	9
Španělsko	14	21	20	6	4.5	2
Francii	19	21	19	4	4.5	3
Irsko	4	5	3	11	12.5	12
Itálii	37	25	10	3	3	5.5
Lucembursko	3	6	4	12	11.5	10.5
Nizozemsko	5	11	7	9.5	9	8
Rakousko	46	32	8	1	2	7
Portugalsko	2	5	4	14.5	12.5	10.5
Finsko	2	3	1	14.5	15	13
Švédsko	2	4	2	14.5	14	12
Spojené království	8	12	10	8	8	5.5
žádnou zemi EU	18	14	43	5	7	1

Naši mladí lidé navštívili téměř pětkrát častěji Německo, čtyřikrát častěji Rakousko a dvakrát častěji Itálii. Srovnání výpovědí za celou EU a ČR ovšem není zcela korektní. Přirozeně mládež častěji navštěvuje sousední země (což pro mládež z řady zemí EU není například Rakousko). V každém případě naše mládež cestuje do zahraničí až dvakrát častěji než vypovídá průměr za země EU.

K respondentům, kteří uvedli alespoň jednu navštívenou zemi, směřovala otázka: **“Proč jste tam jeli, z jakého důvodu?”**

Důvody návštěvy zemí v posledních 2 letech:	ČR		
	1998	2000	D
navštívit zemi, prázdniny, dovolená	65	66	+1
výměnný program mládeže	11	8	- 3
naučit se, či zlepšit jazyk	14	18	+4
studovat	4	6	+2
za prací, za obchodem	10	10	0
ze zdravotních důvodů	2	4	+2
za přítelem, přítelkyní	2	10	+8
navštívit svojí rodinu, příbuzné	8	13	+5
jiná odpověď (většinou nakupovat)	8	10	+2

Mezi nejčastější důvody návštěvy přirozeně patří: navštívit zemi, prázdniny, dovolená (66 %) a zčásti též: naučit se, či zlepšit jazyk (18 %), největší nárůst zaznamenaly položky:

- navštívit přítele, přítelkyni (o 8 bodů)
- navštívit svojí rodinu, příbuzné (o 5 bodů).

Důvody návštěvy zemí v posledních 2 letech:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
navštívit zemi, prázdniny, dovolená	65	66	87	1	1	1
výměnný program mládeže	11	8	8	3	7	3
naučit se, či zlepšit jazyk	14	18	9	2	2	2
studovat	4	6	5	7	8	6.5
za prací, za obchodem	10	10	6	4	5	4.5
ze zdravotních důvodů	2	4	0	8.5	9	9
za přítelem, přítelkyní	2	10	5	8.5	5	6.5
navštívit svojí rodinu, příbuzné	8	13	2	5.5	3	8
jiná odpověď (většinou nakupovat)	8	10	6	5.5	5	4.5

Diference v motivech návštěvy, co do struktury, jsou zanedbatelné. Mládež ze zemí EU stále ještě častěji uvádí jako důvod návštěvy cizí země dovolenou a prázdninové pobyty. Ve srovnání s rokem 1998 poklesla váha výměnných programů, naopak vzrostla váha návštěv přátel a příbuzných.

Jazykovou připravenost, resp. ochotu se učit jazyky, přiblíží následující tabulka.

Stejně jako jiné výzkumy i tento dokumentuje, že co do znalosti z cizích jazyků převládá mezi naší mládeží ve věku 15 - 24 let nejčastěji angličtina a němčina.

Mluví dobře:	ČR		
	1998	2000	D
dánsky	0	3	+3
německy	41	45	+4
francouzsky	7	9	+2
italsky	2	3	+1
holandsky	2	2	0
anglicky	45	48	+3
španělsky	3	7	+4
portugalsky	0	1	+1
řecky	0	0	0
švédsky	0	0	0+1
finsky	0	1	0
jiný jazyk	8	8	+3

Jednoznačně vůdčí jazyky u naší mládeže jsou angličtina (48%) a němčina (45 %) největší nárůst byl zaznamenán u němčiny a španělštiny (o 4 body).

Mluví dobře:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
dánsky	0	3	1	10.5	7	8.5
německy	41	45	11	2	2	3
francouzsky	7	9	20	4	3	2
italsky	2	3	4	6.5	7	5
holandsky	2	2	1	6.5	9	9
anglicky	45	48	54	1	1	1
španělsky	3	7	9	5	5	4
portugalsky	0	1	1	10	10.5	8.5
řecky	0	0	0	10	12.5	10.5
švédsky	0	0	2	10	12.5	6.5
fínsky	0	1	0	10	10.5	10.5
jiný jazyk	8	8	2	3	7	6.5

Ve srovnání s rokem 1998 i průměrem EU se v oblasti jazykových znalostí zvýšila váha některých méně rozšířených jazyků (severské jazyky). Diverzifikace zájmu o cizí jazyky se objevuje i v otázce, **jakému jazyku by se respondent chtěl naučit.**

Chtěl by se naučit:	ČR		
	1998	2000	D
dánsky	3	5	+2
německy	35	33	- 2
francouzsky	33	38	+5
italsky	15	20	-13
holandsky	5	8	+5
anglicky	33	36	+3
španělsky	19	23	+4
portugalsky	3	4	+1
řecky	4	6	+2
švédsky	3	3	+0
fínsky	3	4	+1
jiný jazyk	7	12	+5

Více než třetina mladých lidí se chce naučit francouzsky, anglicky či německy. Největší nárůst zájmu oproti roku 1998 byl zaznamenán u francouzštiny a holandštiny (o 5 bodů).

Chtěl by se naučit:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
dánsky	3	5	1	10.5	9	9.5
německy	35	33	17	1	3	5
francouzsky	33	38	22	2.5	1	2
italsky	15	20	19	5	5	4
holandsky	5	8	3	7	7	8
anglicky	33	36	20	2.5	2	3
španělsky	19	23	23	4	4	1
portugalsky	3	4	3	10.5	10.5	8
řecky	4	6	5	8	8	6
švédsky	3	3	3	10.5	12	8
fínsky	3	4	1	10.5	10.5	9.5
jiný jazyk	7	12	3	6	6	8

Tabulka ukazuje, že zájem o výuku cizích jazyků ve většině případů převyšuje údaje získané od mládeže z EU (o 16 bodů u němčiny, francouzštiny, angličtiny)..

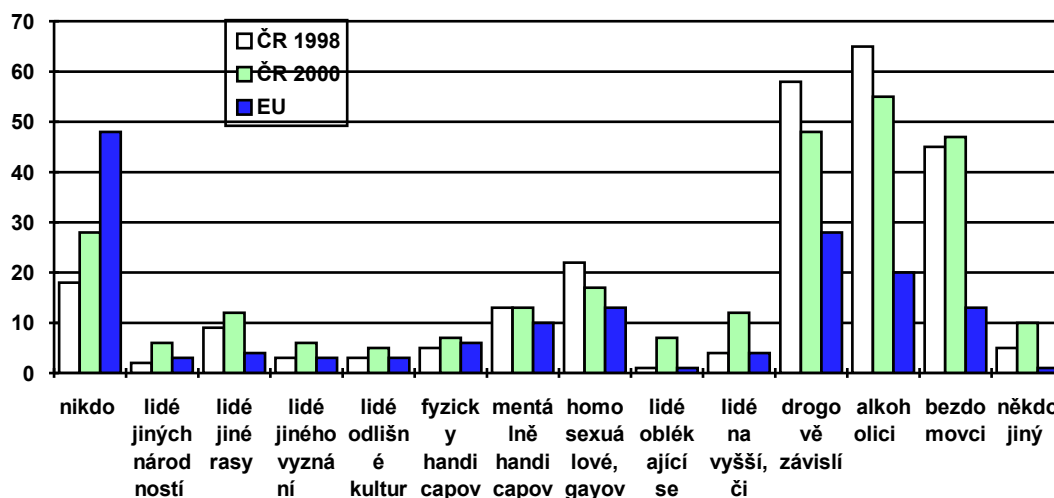
3. O toleranci mládeže vůči různým skupinám obyvatelstva

Blok otázek byl věnovaný názorům na soužití různých skupin obyvatelstva, národností a rasovou toleranci, preferenci mužů nebo žen v určitých profesích, byl doplněn míněním o přijatelnosti některých jevů.

Odpovědi na otázku: **”Někteří lidé se necítí dobře ve společnosti někoho, kdo se liší vzhledem , chováním, názory, zájmy či způsobem života. Vadí Vám setkáte-li se s ním ve Vašem každodenním životě?”**, přináší následující tabulka.

Dotázanému vadí následující skupiny:	ČR		
	1998	2000	D
nikdo	18	28	+10
lidé jiných národností	2	6	+4
lidé jiné rasy	9	12	+3
lidé jiného vyznání	3	6	+3
lidé odlišné kultury	3	5	+2
fyzicky handicapovaní lidé	5	7	+2
mentálně handicapovaní lidé	13	13	0
homosexuálové, gayové či lesbičky	22	17	- 5
lidé oblékající se jinak než dotázaný	1	7	+6
lidé na vyšší, či nižší finanční úrovni než dotázaný	4	12	+8
drogově závislí	58	48	- 10
alkoholici	65	55	- 10
bezdomovci	45	47	+2
někdo jiný	5	10	+5

Dotázanému nejvíce vadí

Přes pozitivní a významný pokles averzí, naší mládeži stále ještě významně vadí alkoholici, drogově závislí a bezdomovci. Největší nárůst byl zaznamenán u položky: “nevadí mi nikdo”(o 10 bodů), zvýšily se ale i averze vyplývající z materiální situace jiných lidí.

Dotázanému vadí následující skupiny:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
nikdo	18	28	48	5	4	1
lidé jiných národností	2	6	3	13	12.5	10
lidé jiné rasy	9	12	4	7	7.5	8.5
lidé jiného vyznání	3	6	3	11.5	12.5	10
lidé odlišné kultury	3	5	3	11.5	14	10
fyzicky handicapovaní lidé	5	7	6	8.5	10.5	7
mentálně handicapovaní lidé	13	13	10	6	6	6
homosexuálové, gayové či lesbičky	22	17	13	4	5	4.5
lidé oblékající se jinak než dotázaný	1	7	1	14	10.5	11.5
lidé na vyšší, či nižší finanční úrovni než dotázaný	4	12	4	10	7.5	8.5
drogově závislí	58	48	28	2	2	2
alkoholici	65	55	20	1	1	3
bezdomovci	45	47	13	3	3	4.5
někdo jiný	5	10	1	8.5	9	11.5

Mládež EU se vyznačuje podstatně nižší xenofobií, méně vnímá nejrůznější skupinové rozdíly - téměř polovině mladých lidí z EU nevadí žádná společenská skupina. Naším mladým lidem přes určitý pokles oproti roku 1998 stále ještě výrazně vadí alkoholici, narkomani a bezdomovci.

A jak vyzněl názor **na cizince, žijící v České republice, kteří nemají naše občanství**, uvádíme v následující tabulce.

Názory na cizince bez občanství:	ČR		
	1998	2000	D
u nás není mnoho cizinců	4	20	+16
mohlo by tu být i více cizinců	4	17	+13
je jich zde dost, ale ne příliš	21	38	+19
je jich příliš	25	29	+4
je jich příliš z neevropských zemí	14	33	+19
je jich příliš mnoho z chudých evropských a jiných zemí	26	46	+20
v naší zemi žili vždy lidé cizího původu	14	33	+19
přítomnost cizinců naší zemi posiluje	6	17	+11
jsem rád že cizinci žijí v naší zemi	5	16	+11
cizinci žijící v naší zemi jsou řádnými členy naší společnosti	8	15	+7
cizinci žijící v naší zemi by měli mít stejná práva jako my	19	32	+13
všichni cizinci by měli být posláni zpět odkud přišli	12	18	+6

Téměř polovina mladých lidí uvádí, že příliš mnoho cizinců z **chudých** evropských a

jiných zemí, téměř dvě pětiny uvádí, že je jich zde sice dost, ale ne příliš (nárůst v obou případech o 20 bodů, současně významně narostly i podíly mládeže konstatující nárůst cizinců z neevropských zemí, ale i smířlivé stanovisko (vždy zde žili cizinci). To může znamenat i mimo jiné odraz toho, že tito cizinci mladým lidem nekonkurují na trhu práce.

Názory na cizince bez občanství:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
u nás není mnoho cizinců	4	20	8	11.5	7	11
mohlo by tu být i více cizinců	4	17	4	11.5	8.5	12
je jich zde dost, ale ne příliš	21	38	24	3	2	2
je jich příliš	25	29	27	2	6	1
je jich příliš z neevropských zemí	14	33	16	5.5	3.5	5
je jich příliš mnoho z chudých evropských a jiných zemí	26	46	15	1	1	6.5
v naší zemi žili vždy lidé cizího původu	14	33	18	5.5	3.5	4
přítomnost cizinců naší zemi posiluje	6	17	10	9	8.5	9
jsem rád že cizinci žijí v naší zemi	5	16	15	10	11	6.5
cizinci žijící v naší zemi jsou řádnými členy naší společnosti	8	15	13	8	12	8
cizinci žijící v naší zemi by měli mít stejná práva jako my	19	32	23	4	5	3
všichni cizinci by měli být posláni zpět odkud přišli	12	18	9	7	8	10

Druhá etapa výzkumu ukázala, že naše mládež ve vztahu k cizincům v řadě případů je naladěna pozitivněji než mládež zemí EU. Tento pozitivní posun oproti roku 1998 odrážejí výpovědi: není jich mnoho, mohlo by jich být více, jsou řádnými členy. Současně se zvýšil podíl mladých lidí žádající extradikci cizinců.

Další otázka sledovala, zda by dotázaný **preferoval v určitých profesích muže, ženu, nebo by mu to bylo jedno.**

Následující tabulky, přes vysoký stupeň podobnosti struktur odpovědí naznačují, že mládež v EU přece jen méně častěji spojuje mužské pohlaví se společensky významnějšími povoláními.

Preference ženských a mužských povolání za uplynulé dva roky doznala nicméně určitých pozitivních změn, zejména ve smyslu, že pohlaví samo o sobě není rozhodující.

V následujících profesích preferují ženu:	ČR		
	1998	2000	D
obhájce (právník), právního zástupce	10	7	-3
lékaře	18	17	-1
poslance dotázaného	7	5	-2
řidiče autobusu	2	2	0
psychologa	27	20	-7
policistu	3	4	+1
pilota aerolinií	2	3	+1
šéfa dotázaného	11	9	-2
učitele	17	10	-7
kněze, duchovního	3	3	0
dětskou pečovatelku	84	67	-17

Srovnání se zeměmi EU ve věci preference žen ukazuje na poměrně vysoký stupeň podobnosti.

V následujících profesích preferují ženu	1998(1)	2000	EU	p	p2	p
obhájce (právník), právního zástupce	10	7	13	6	6	6
lékaře	18	17	24	3	3	3
poslance dotázaného	7	5	10	7	7	7
řidiče autobusu	2	2	5	11.5	11	9
psychologa	27	20	29	2	2	2
policistu	3	4	8	8.5	8	8
pilota aerolinií	2	3	3	11.5	9.5	11
šéfa dotázaného	11	9	14	5	5	5
učitele	17	10	18	4	4	4
kněze, duchovního	3	3	4	8.5	5	10
dětskou pečovatelku	84	67	53	1	1	1

Co do preference mužů došlo k žádoucímu poklesu (nejvíce u policisty, respektive policistky).

V následujících profesích preferují muže:	1998	2000	D
obhájce (právník), právního zástupce	32	27	-5
lékaře	22	14	-8
poslance dotázaného	26	18	-8
řidiče autobusu	67	48	-19
psychologa	18	13	-5
policistu	72	50	-22
pilota aerolinií	72	54	-18
šéfa dotázaného	36	21	-15
učitele	21	19	-2
kněze, duchovního	66	49	-17
dětskou pečovatelku	2	6	+4

Srovnání rovněž naznačuje žádoucí trend změny postojů.

V následujících profesích preferují muže:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
obhájce (právník), právního zástupce	32	27	21	6	5	6.5
lékaře	22	14	20	8	9	7
poslance dotázaného	26	18	21	7	8	6.5
řidiče autobusu	67	48	33	3	4	4
psychologa	18	13	11	10	10	8.5
policistu	72	50	38	1.5	2	3
pilota aerolinií	72	54	40	1.5	1	2
šéfa dotázaného	36	21	23	5	6	5
učitele	21	19	11	9	7	8.5
kněze, duchovního	66	49	43	4	3	1
dětskou pečovatelku	2	6	2	11	11	11

Nejvýrazněji se výše uvedené změny projeví v míře tolerance vůči vykonávání různých povolání ve vztahu k pohlaví.

Pohlaví není důležité	ČR		
	1998	2000	D
obhájce (právník), právního zástupce	55	65	+10
lékaře	59	67	+8
poslance dotázaného	63	70	+7
řidiče autobusu	30	46	+16
psychologa	52	61	+9
policistu	24	42	+18
pilota aerolinií	45	40	-5
šéfa dotázaného	50	65	+15
učitele	61	68	+7
kněze, duchovního	23	41	+18
dětskou pečovatelku	12	25	+13

Mezinárodní srovnání ukazuje na příznivé posuny (kromě takových tradičních povolání jako je řidič, policista), naše mládež je v řadě případů tolerantnější než mládež zemí EU.

Pohlaví není důležité	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
obhájce (právník), právního zástupce	55	65	65	4	4.5	3
lékaře	59	67	55	3	3	7.5
poslance dotázaného	63	70	66	1	1	2
řidiče autobusu	30	46	61	8	7	4.5
psychologa	52	61	57	5	6	6
policistu	24	42	53	9	8	9
pilota aerolinií	45	40	55	7	10	7.5
šéfa dotázaného	50	65	61	6	4.5	4.5
učitele	61	68	70	2	2	1
kněze, duchovního	23	41	49	10	9	10
dětskou pečovatelku	12	25	43	11	11	11

Další otázka sledovala, jak posuzují dotázaní své vrstevníky z hlediska tolerance k některým společenským otázkám a jevům, výsledky přibližují následující tabulky. Rovněž zde presentované údaje nasvědčují rostoucí míře tolerance mládeže, byť se zde objevuje osten namířený vůči části sociálně nepřizpůsobivé populace.

Mladí lidé stejného věku, jako dotázaný, souhlasí s:	ČR		
	1998	2000	EU
euthanasii	46	43	-3
nejvyšším trestem, trestem smrti	66	48	-18
právem homosexuálů adoptovat děti	29	40	+11
trestáním, týráním dětí, podáváním drog dětem	7	6	-1
zajištěním, aby lidé s nízkými příjmy neměli příliš mnoho dětí	17	26	+9
právem homosexuálů uzavírat sňatek	50	57	+7
povinnou vojenskou službou	35	30	-5
povinnými testy AIDS	56	56	0
předmanželským pohlavním stykem	81	80	-1
pohlavním stykem s jinou osobou než manželem, manželkou, partnerem, partnerkou	32	37	+5
klonováním, reprodukcí identické živé bytosti z jedné buňky	11	18	+9

Více než polovina mladých lidí uvádí, že jejich vrstevníci souhlasí s:

- předmanželským pohlavním stykem
- právem homosexuálů uzavírat sňatek
- povinnými testy AIDS.

Největší nárůst získala podpora práv homosexuálů. Ve srovnání s EU se naše mládež jeví jako liberálnější (mimo trest smrti, euthanasii a týrání dětí).

Mladí lidé stejného věku, jako dotázaný, souhlasí s:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
euthanasii	46	43	49	5	5	5
nejvyšším trestem, trestem smrti	66	48	36	2	4	6.5
právem homosexuálů adoptovat děti	29	40	36	8	6	6.5
trestáním, týráním dětí, podáváním drog dětem	7	6	69	11	11	2
tím, aby lidé s nízkými příjmy neměli příliš mnoho dětí	17	26	35	9	9	8
právem homosexuálů uzavírat sňatek	50	57	52	4	2	4
povinnou vojenskou službou	35	30	23	6	8	10
povinnými testy AIDS	56	56	61	3	3	3
předmanželským pohlavním stykem	81	80	86	1	1	1
pohlavním stykem s jinou osobou než manželem, manželkou, partnerem, partnerkou	32	37	25	7	7	9
klonováním, reprodukcí identické bytosti z jedné buňky	11	18	9	10	10	11

Logický doplňkem výše zmíněných výpovědí je otázka komplementární (jsou proti).

Mladí lidé stejného věku, jako dotázaný, jsou proti:	ČR		
	1998	2000	D
euthanasii	24	14	-10
nejvyššímu trestu, trestu smrti	23	30	+7
právu homosexuálů adoptovat děti	45	33	+15
trestání, týrání dětí, podávání drog dětem	90	85	-5
opatřením, aby lidé s nízkými příjmy neměli příliš mnoho dětí	47	40	-7
právu homosexuálů uzavírat sňatek	26	21	-5
povinné vojenské službě	50	55	+5
povinným testů AIDS	22	18	-4
předmanželským pohlavním stykům	6	7	+1
pohlavním stykům s jinou osobou než manželem, manželkou, partnerem, partnerkou	39	38	-1
klonování, reprodukcí identické živé bytosti z jedné buňky	63	54	-9

Mladí lidé stejného věku, jako dotázaný, jsou proti:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
euthanasii	24	14	35	8	10	7
nejvyššímu trestu, trestu smrti	23	30	56	9	7	4
právu homosexuálů adoptovat děti	45	33	48	5	6	5
trestání, týrání dětí, podávání drog dětem	90	85	18	1	1	10
tím, aby lidé s nízkými příjmy neměli příliš mnoho dětí	47	40	45	4	4	6
právu homosexuálů uzavírat sňatek	26	21	34	7	8	8
povinné vojenské služby	50	55	69	3	2	2
povinným testů AIDS	22	18	28	10	9	9
předmanželským pohlavním stykům	6	7	7	11	11	11
pohlavním stykům s jinou osobou než manželem, manželkou, partnerem, partnerkou	39	38	58	6	5	3
klonování, reprodukci identické bytosti z jedné buňky	63	54	76	2	3	1

Jde o některé významné rozdíly, které svědčí o tom, že naše mládež pravděpodobně vystupuje daleko ostřeji proti trestání dětí, podávání drog dětem, ale na druhou stranu – zřejmě vlivem minulé ideologie stále ještě více souhlasí s trestem smrti, vojenskou službou i mimomanželskými styky.

4. O vztahu k rodině, rodičům a starým lidem

Spolu s tolerancí k různým skupinám obyvatelstva, šetření zjišťovalo rovněž vztah ke starým lidem a vlastním rodičům.

Otázka: “V dnešní době mají **mladí** lidé v různých zemích **tendenci setrvávat u svých rodičů**. Jaké je k tomu vedou hlavní důvody, ozřejmí tabulka.

Mladí lidé setrávají u rodičů z důvodů:	ČR		
	1998	2000	D
mladí lidé si nemohou dovolit přestěhovat se	65	58	-7
mladí lidé se berou či stěhují ke svým partnerům, později než předtím	14	18	+4
není dostatek vhodného bydlení pro mladé lidi	76	59	-17
mladí lidé chtějí nejdříve něco našetřit pro lepší start	36	32	-4
bydlení s přáteli apod. není oblíbené jak bývalo	4	3	-1
mladí lidé chtějí žít pohodlně bez odpovědnosti	23	27	+4
v dnešní době nejednají doma rodiče s dětmi tak autoritativně jako dříve	13	28	+15
rodiče potřebují děti, aby jim pomohly finančně	5	11	+11
mladí lidé se stěhují od rodičů stejně jako předtím, anebo dokonce dříve	10	12	+2
jiná odpověď	4	6	+2

Během uplynulých let se radikálně změnilo důvody společného soužití více generací - nejde již jako v minulost závislost dětí na rodičích jako nositelů dekretů, majitelů domků a pod. - závislost se obrací, rodiče zřejmě v řadě případů nejsou schopni ze svých důchodů schopni zabezpečit bytové potřeby a společné bydlení se tedy v některých případech stává nezbytností.

Mladí lidé setrvávají u rodičů z důvodů:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
mladí lidé si nemohou dovolit přestěhovat se	65	58	74	2	2	1
mladí lidé se berou či stěhují ke svým partnerům, později než předtím	14	18	27	5	6	5.5
není dostatek vhodného bydlení pro mladé lidi	76	59	28	1	1	4
mladí lidé chtějí nejdříve něco našetřit pro lepší start	36	32	33	3	3	3
bydlení s přáteli apod. není oblíbené jak bývalo	4	3	7	8.5	9	7
mladí lidé chtějí žít pohodlně bez odpovědnosti	23	27	36	4	5	2
v dnešní době nejednají doma rodiče s dětmi tak autoritativně jako dříve	13	28	27	6	4	5.5
rodiče potřebují děti, aby jim pomohly finančně	5	11	6	8	8	8
mladí lidé se stěhují od rodičů stejně jako předtím, anebo dokonce dříve	10	12	3	7	7	9
jiná odpověď	4	6	2	8.5	10	10

Naše mládež pochopitelně přes významný pozitivní posun, uvážíme-li zděděný stav bytové výstavby i současné ceny nových bytů, zdůrazňuje nedostatek bytů.

Otázka na okolnosti ovlivňující mít dítě zněla takto: **“Rozhodnutí mít dítě v plánované - určité době může být ovlivněno mnoha aspekty. Které z následujících důvodů se vám zdají být nejdůležitější?”** Názory jsou uvedeny v tabulce.

Nejdůležitější okolnosti pro plánování dítěte:	ČR		
	1998	2000	D
kvalitnější péče o dítě z hlediska materiálního zabezpečení	59	54	-5
schopnost zajistit dítěti dobré vzdělání	27	37	+10
flexibilní pracovní podmínky (prac. doba, mateřská dovolená, částečný úvazek)	17	5	-12
jistota zaměstnání	38	30	-10
adekvátní státní podpora, daňové zvýhodnění	11	20	+9
vhodné bytové podmínky	59	47	-12
stabilní partnerský vztah	48	3	-45
nechce mít dítě	2	23	+21
jiná odpověď	2	5	+3

Nejdůležitější okolnosti pro plánování dítěte v současné době jsou:

- kvalitní péče o dítě z hlediska materiálního zabezpečení
- vhodné bytové podmínky.

Důraz je kladen na schopnost dítěti zajistit vzdělání (tedy budoucnost). Tristní poměry v oblasti reprodukce naší populace odráží podstatný nárůst mladých lidí, kteří by děti nejráději neměli vůbec.

Nejdůležitější okolnosti pro plánování dítěte:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
kvalitnější péče o dítě z hlediska materiálního zabezpečení	59	54	20	1.5	1	6
schopnost zajistit dítěti dobré vzdělání	27	37	45	5	3	3
flexibilní pracovní podmínky (pracovní doba, mateřská dovolená, částečný úvazek)	17	5	23	6	7.5	5
jistota zaměstnání	38	30	65	4	4	1
adekvátní státní podpora, daňové zvýhodnění	11	20	12	7	6	7
vhodné bytové podmínky	59	47	41	1.5	2	4
stabilní partnerský vztah	48	3	54	3	9	2
nechce mít dítě	2	23	2	8.5	5	8
jiná odpověď	2	5	1	8.5	7.5	9

Naše mládež podstatně více zdůrazňuje vhodné ekonomické podmínky (materiální zabezpečení, vhodné bytové podmínky), které podstatně méně spojuje s jistotou zaměstnání (důvodem mohou být rozdíly v reálné mzdě). Zvýšení podílu mladých lidí verbalizujících neochotu mít dítě je zarážející. Pokud by takové údaje byly potvrzeny dalšími výzkumy, bylo by žádoucí pokusit se problematiku propopulačních opatření odpolitizovat a využít minulých i současných zkušeností vyspělých zemí světa.

A jaké má **názory mladá generace na staré lidi**, přiblíží následující tabulka.

Názory dotázaných na staré lidi:	ČR		
	1998	2000	D
staří lidé nechápou, jak se věci v naší společnosti změnily	41	54	+13
staří lidé nechápou, co mladí chtějí, či mají rádi	36	34	-2
moje generace by neměla platit na starobní důchody	5	22	+17
moje generace má vůči starým lidem zodpovědnost	42	30	-12
není žádný zvláštní problém týkající se starých lidí	16	16	0
nikdy bych nenechal své rodiče žít v domově důchodců	57	42	-15
nechtěl bych mít povinnost pečovat o staré členy své rodiny	5	15	+10
o staré lidi se má postarat stát	15	9	-6
staří lidé by měli zůstat aktivní co nejdéle	21	4	-17
medicína by neměla uměle prodlužovat život starých lidí do nekonečna	15	22	+7
staří lidé by měli projevit více zájmu o mladé lidi a více jim pomoci	12	15	+3

Tabulka ukazuje, že se vztah k rodičovské generaci stává střízlivější a kritičtější (staří lidé nechápou změny, zatěžují státní rozpočet atd.). Je-li to odraz diskusí o dysfunkčnosti systému důchodového zabezpečení či reálný odraz zkušeností a názorů mladých lidí, lze se jen dohadovat.

Názory dotázaných na staré lidi:	1998 (1)	2000 (2)	EU(3)	p1	p2	p3
staří lidé nechápou, jak se věci v naší společnosti změnil	41	54	39	3	1	1
staří lidé nechápou, co mladí chtějí, či mají rádi	36	34	26	4	3	5
moje generace by neměla platit na starobní důchody	5	22	6	10.5	5.5	10
moje generace má vůči starým lidem zodpovědnost	42	30	35	2	4	3
není žádný zvláštní problém týkající se starých lidí	16	16	22	6	7	6
nikdy bych nenechal své rodiče žít v domově důchodců	57	42	36	1	2	2
nechtěl bych mít povinnost pečovat o staré členy své rodiny	5	15	5	10.5	8.5	11
o staré lidi se má postarat stát	15	9	21	7.5	10	7
staří lidé by měli zůstat aktivní co nejdéle	21	4	28	5	11	4
medicína by neměla uměle prodlužovat život starých lidí do nekonečna	15	22	10	7.5	5.5	9
staří lidé by měli projevit více zájmu o mladé lidi a více jim pomoci	12	15	14	9	8.5	8

Struktura odpovědí je dosti podobná. Za povšimnutí stojí, že přes některé posuny blížící naši mládež názorům mládeže z EU a zvyšující se kritičnost vůči starší generaci, mládež ČR stále ještě cítí větší zodpovědnost za rodiče, které by naši respondenti méně často byli ochotni ponechat v domově důchodců, ale ani by se o ně nechtěli starat. Vysvětlení lze hledat pravděpodobně ve větší závislosti dětí a rodičů v podmínkách stále ještě majetkově nivelizované společnosti), která navíc trpí nedostatkem levných bytů pro začínající rodiny.

5. K okolnostem zaměstnání

Část rozhovoru byla věnována představám o dobrém zaměstnání a ochotě něco obětovat pro jeho získání. Odpovědi na otázku, **které ze tří schopností, z uvedených na lístku, jsou nejužitečnější při hledání dobrého zaměstnání**, vyzněly takto:

Nejužitečnější při hledání dobrého zaměstnání jsou:	ČR		
	1998(1)	2000(1)	D
schopnost využívat informační technologie	21	28	+7
odborná kvalifikace	58	52	-6
jazykové znalosti	58	59	+1
znalost světa podnikání	11	11	0
komunikační schopnosti	41	44	+3
schopnost týmové práce	16	18	+2
dobré všeobecné vzdělání	23	26	+3
pěkný vzhled	7	7	0
ctižádost	19	20	+1
ukončený učební obor, odborné vzdělání či vhodný vzdělávací kurz	21	14	-7
jiná odpověď	3	2	-1

Je potěšitelné, že mírně narostlo ocenění schopnosti využívat informační technologie. Stále je ještě vysoce ceněná odborná kvalifikace (byť v reálném životě tomu tak často není -

je vyžadována přizpůsobivost, iniciativa atd.).

Nejužitečnější při hledání dobrého zaměstnání jsou:	1998 (1)	2000 (1)	EU (3)	p1	p2	p3
schopnost využívat informační technologie	21	28	32	5.5	4	4
odborná kvalifikace	58	52	9	1.5	2	10
jazykové znalosti	58	59	40	1.5	1	2
znalost světa podnikání	11	11	11	9	9	9
komunikační schopnosti	41	44	38	3	3	3
schopnost týmové práce	16	18	25	8	7	6.5
dobré všeobecné vzdělání	23	26	43	4	5	1
pěkný vzhled	7	7	27	10	10	5
ctížádost	19	20	24	7	6	8
ukončený učební obor, odborné vzdělání či vhodný vzdělávací kurz	21	14	25	5.5	8	6.5
jiná odpověď	3	2	1	11	11	11

Naše mládež stále ještě výrazně více zdůrazňuje odbornou kvalifikaci a jazykové znalosti. Mládež ze zemí EU více zdůrazňuje dobré odborné vzdělání, využívání informačních technologií, schopnost týmové práce, ale i lepší vzhled. Menší důraz u mládeže v zemích EU na odborné vzdělání může souviset s větší volností na trhu práce a menším důrazem na uplatnění ve vystudovaném oboru, který je u nás tradiční (případně rovněž s otázkami průmyslové vyspělosti, naším zaostáváním v oblasti informatiky a podobně.).

Kdyby byl dotázaný **nezaměstnaný, jak by se pravděpodobně rozhodoval**, naznačí následující tabulka.

Kdyby byl dotázaný nezaměstnaný, jak by se pravděpodobně rozhodoval:	ČR		
	1998	2000	D
přijal by jakoukoliv práci za jakýchkoliv podmínek	3	7	+4
přijal by jakoukoliv práci, pokud by byla stálá	6	6	0
přijal by jakoukoliv práci, pokud by byla dobře placená	18	15	-3
přijal by jakoukoliv práci, přiměřenou jeho kvalifikaci	19	17	-2
přijal by pouze stálou práci, dobře placenou, přiměřenou kvalifikaci	31	24	-7
přijal by dobrovolnou práci, neplacenou sociální aktivitu	1	2	+1
využil by situace k cestování do cizích zemí	7	10	+3
zkusil by založit vlastní společnost, firmu	7	8	+1
pracoval by "načerno," bez vykazování příjmů	1	3	+2
zkusil by jít do učení, studovat, či do vzdělávacího kurzu, nebo by se snažil změnit své profesní zaměření	5	6	+1
postupoval by jinak	1	2	+1

Naše mládež zdůrazňuje optimální stav (stálá, dobře placená práce a využívání vzdělání), současně mírně narostl podíl realističtější zaměřené mládeže (přijal by jakoukoliv práci za jakýchkoliv podmínek).

Kdyby byl dotázaný nezaměstnaný, jak by se pravděpodobně rozhodoval:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
přijal by jakoukoliv práci za jakýchkoliv podmínek	3	7	16	8	6	2
přijal by jakoukoliv práci, pokud by byla stálá	6	6	19	6	7.5	1
přijal by jakoukoliv práci, pokud by byla dobře placená	18	15	14	3	3	3
přijal by jakoukoliv práci, přiměřenou jeho kvalifikaci	19	17	12	2	2	5
přijal by pouze stálou práci, dobře placenou, přiměřenou kvalifikaci	31	24	11	1	1	6
přijal by dobrovolnou práci, neplacenou sociální aktivitu	1	2	1	10	10.5	10
využil by situace k cestování do cizích zemí	7	10	4	4.5	4	8
zkusil by založit vlastní společnost, firmu	7	8	5	4.5	5	7
pracoval by "načerno," bez vykazování příjmů	1	3	2	10	9	9
zkusil by jít do učení, studovat, či do vzdělávacího kurzu, nebo by se snažil změnit své profesní zaměření	5	6	13	7	7.5	4
postupoval by jinak	1	2	1	10	10.5	10

Výpovědi mládeže ze zemí EU jsou realističtější, naše mládež přes mírné posuny ještě nemá velké zkušenosti s nezaměstnaností - trvání na stálé, dobře placené práci, je patrna určitá vybíravost. Současně narůstá ochota pracovat v zahraničí.

Odpovědi na otázku, **co by pro dotazovaného představovalo největší problém, pokud by chtěl dotázaný pracovat nebo studovat v zahraničí**, přináší následující tabulka. Mládež zdůrazňuje administrativní problémy, vlivy rodiny, pětina se domnívá, že by neměla žádné problémy.

Největší problém v případě práce v zahraničí:	ČR		
	1998(1)	2000(2)	D
nevěděl by, jak sehnat práci, studium	11	19	+8
měl by jazykové problémy	25	28	+3
nemohl by si to dovolit	19	22	+3
stýskalo by se mu po domově	8	11	+3
měl by administrativní problémy	3	21	+18
měl by potíže s uznáním své kvalifikace	3	14	+9
rodina či partner by ho nenechali odjet	9	24	+15
jiná odpověď	2	8	+6
neměl by žádné problémy	7	29	+22
práce ani studium v zahraničí ho nezajímá	9	5	-4

Největší problém v případě práce v zahraničí:	1998 (1)	2000 (2)	EU(3)	p1	p2	p3
nevěděl by, jak sehnat práci, studium	11	19	10	3	6	3.5
měl by jazykové problémy	25	28	37	1	2	1
nemohl by si to dovolit	19	22	17	2	4	2
stýskalo by se mu po domově	8	11	10	6	8	3.5
měl by administrativní problémy	3	21	4	8.5	5	7.5
měl by potíže s uznáním své kvalifikace	3	14	2	8.5	7	9
rodina či partner by ho nenechali odjet	9	24	8	4.5	3	5
jiná odpověď	2	8	0	10	9	10
neměl by žádné problémy	7	29	4	7	1	7.5
práce ani studium v zahraničí ho nezajímá	9	5	5	4.5	10	6

Struktura odpovědí je dosti podobná, naši mladí lidé zdůrazňují různé problémy, na druhou stranu se domnívají, že by jim méně vadily jazykové schopnosti.

Zdroje příjmů dotázaných:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
pravidelná práce	36	45	41	2	2	2
podpora v nezaměstnanosti, sociální dávky	4	12	7	6	5	4
stipendium , granty	10	4	5	4	7.5	5.5
od rodičů, rodiny	76	56	45	1	1	1
příležitostná práce	13	40	13	3	3	3
od partnera	5	14	5	5	4	5.5
práce ve "stínové" ekonomice	3	4	3	7	7.5	7
jiná odpověď	1	3	2	8	6	8

Struktura výpovědí je velmi podobná, pravděpodobně odráží nižší problémy s nezaměstnaností v ČR, ale i vyšší podporu dětí ze strany rodičů.

6. Využití volného času mladých a jejich společenská aktivita

Dotázaným byla nabídnuta na lístku široká škála 16 aktivit, z nichž si měli vybrat ty, kterým se pravidelně věnují ve volném čase. Odpovědi přibližuje tabulka.

Pravidelné činnosti ve volném čase:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	P3
čtení	47	54	41	5	5	5
sport	48	56	50	4	4	4
kino, divadlo, koncerty	32	52	38	7	6	6.5
televize	61	64	62	1	3	3
nákupy	16	35	31	12	10	8
práce s počítačem, hry , Internet	25	45	21	9	7	10.5
procházky, jízda na kole, řízení auta	43	38	38	6	8.5	6.5
schůzky s přáteli	53	78	73	2	1	1
hraní na hudební nástroj	15	17	11	13	13.5	14
poslech hudby	52	69	64	3	2	2
malování	9	13	6	15	15	16
tanec	21	26	21	10	12	10.5
dobrovolná aktivní pomoc lidem, práce pro obec aj.	4	6	8	16	16	15
pomoc v domácnosti	30	38	27	8	8.5	9
vydělávání peněz	19	31	16	11	11	12
kutilství (drobné opravy v domácnosti)	11	17	12	14	13.5	13
jiná odpověď	2	5	2	17	17	17

Rozdíly ve struktuře výpovědí nejsou příliš markantní, tzn. výpovědi naší mládeže z roku 2000 se přiblížily výpovědi mládeže zemí EU. Naše mládež se výrazně častěji věnuje čtení, práci na PC.

Samostatná otázka byla věnována používání “počítačových dovedností” a s tím spojených činností s frekvencí minimálně jednou týdně. Aktivitu tohoto druhu přibližuje tabulka.

Více než polovina dotázaných (68 %) nejméně jednou týdně pracuje s počítačem a 46 % (oproti 14 % v roce 1998) pracuje s Internetem.

Minimálně jednou týdně pracuje s:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
počítačem	55	68	43	1	1	1
Internetem	14	46	7	2	2	3
čtecím zařízením CD-ROM	13	29	14	3	4	2
elektronickou poštou nebo e-mailem	10	42	5	4	3	4

Vysvětlení diferencí v podílech respondentů lze spatřovat ve skutečnosti, že pro naši mládež jsou **počítače stále ještě určitou novinkou**. Rovněž se zdá, že možnosti nabízené Internetem naši mládež daleko více fascinují, než mládež ze zemí EU.

Předchozí otázky nebyly orientovány na účast na životě různých organizací. Proto samostatný dotaz zjišťoval, **zda je respondent členem některé z následujících organizací nebo se účastní jejich aktivit**. Výsledky přináší tabulka.

Zúčastňuje se činnosti nebo aktivit:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	p1	p2	p3
společensky prospěšných či charitativních organizací	4	6	5	7	7	6
náboženských či farních organizací	4	5	9	7	8	2
kulturních či uměleckých organizací	6	10	5	4.5	4	6
odborů či politické strany	3	2	4	8	10.5	8.5
hnutí za lidská práva	1	2	1	9.5	10.5	10.5
organizace na ochranu životního prostředí a zvířat	4	7	5	7	6	6
mládežnické organizace (skauti, kluby)	10	9	7	3	5	3
organizace spotřebitelů	1	3	1	9.5	9	10.5
sportovních klubů či asociací	18	19	28	1	1	1
zájmových kroužků (kluby či asociace, fan kluby, sběratelé)	11	13	6	2	3	4
jiné kluby, organizace	6	16	4	4.5	2	8.5

Mládež EU se častěji účastní života **náboženských organizací a sportovních klubů**, naopak mládež ČR se více zapojuje do aktivit kulturních a uměleckých spolků a zájmových klubů.

7. Náboženská orientace mládeže

Charakteristika vyznání:	1998(1)	2000(2)	EU(3)	P1	P2	P3
hlásí se k věřícím a praktikujícím	7	7	19	4	4	2
je věřící, ale nepraktikuje	16	16	43	3	3	1
praktikuje, ale ve skutečnosti není věřící	1	3	6	6.5	5	5
patří k duchovní skupině, která není uznávaným náboženstvím	2	1	1	5	6.5	6.5
chtěl by se stát členem náboženské organizace, ale zatím nenašel vhodnou	1	1	1	6.5	6.5	6.5
je nerozhodný (agnostik), neví zda je bůh a nepatří k žádné náboženské skupině	26	30	12	2	2	4
je ateista, nevěří v žádného boha	38	31	15	1	1	3

Mládež EU se hlásí častěji k tvrzení “věřím a praktikuji náboženství”. Naše mládež (přes určitý pokles) méně často věří, či je nerozhodnuta.

Závěry

Vzhledem k tomu, že tento výzkum byl opakovaným šetřením realizovaným v roce 1998 poprvé a v roce 2000 podruhé, je možné výsledky analyzovat nejen z aktuálního pohledu výpovědí na faktickou současnou situaci, ale zároveň lze provést komparaci diferenciací obou šetření.

Již první blok otázek naznačil posun výpovědí respondentů. Oproti roku 1998, kdy mladí lidé chápali EU jako prostředek pro zlepšení ekonomické situace v Evropě a pro vytvoření lepší budoucnosti pro mladé, objevují se nové preference odpovědí v tomto roce (což pravděpodobně souvisí s mediální kampaní spojenou s prohlubujícím se zájmem ČR o vstup do EU) – mladí lidé spatřují přínos EU ve vytvoření nové budoucnosti pro mladé, zároveň však umožnění volného pohybu po Evropě, vytvoření nových pracovních příležitostí a současně EU vnímají jako prostředek ke zlepšení ekonomické situace v Evropě. V roce 1998 mladí lidé spojovali přínos Evropské unie v příštím desetiletí se snadnějšími možnostmi cestování, studia, práce a obecně žítí kdekoli v Evropě, s používáním jednotné měny Euro, očekávali, že se vytvoří více pracovních příležitostí pro mladé lidi v oblasti práce. V tomto se názory shodují s výpověďmi současnými. V tomto roce však přibyl jeden aktuální a nezanedbatelný aspekt – naše mládež výrazně méně zdůrazňuje otázky diskriminace lidí jiných národností a etnik.

Představa o tom, co znamená být občanem Evropské unie, jaká jsou jeho práva, znamenala zjištění informovanosti mladých lidí o možnostech obyvatel zemí EU. Zde se názory obou šetření příliš nediferencovaly – k nejznámějším právům občanů EU mezi mladými lidmi u nás patří právo pracovat v kterékoli zemi EU, právo studovat v kterékoli zemi EU a právo přestěhovat se do kterékoli země EU. Obecně došlo k mírnému zvýšení očekávání u všech položek baterie otázek, největší nárůst byl zaznamenán u položek přestěhovat se do kterékoli země EU a pracovat v kterékoli zemi EU.

Další otázka byla zaměřena na zjištění názorů na to, kterým oblastem by EU měla v nejbližších pěti letech dát přednost. Podle více než poloviny respondentů by se v příštích pěti letech EU měla zabývat přednostně zaměstnaností, bojem proti kriminalitě, ochraně životního prostředí, svobodě studovat, žít a pracovat kdekoli v EU, odstranění diskriminace podle pohlaví, rasy, zdravotního postižení atd., vzdělávání a odborné přípravě, bytové politice, zdraví a zajištění informovanosti obyvatelstva. Struktura výpovědí odráží pravděpodobně naše vnitřní problémy a také do jisté míry i úkoly, které nás před začleněním do evropských struktur čekají (boj proti kriminalitě, zaměstnanost a ochrana životního prostředí). Zároveň se

zde projevuje i určité nedocenění problémů, které nejsou v našich podmínkách stanovovány na prioritní místa (výzkum, informační technologie, diskriminace, bezpečnost práce). Oproti roku 1998 klade naše mládež menší důraz na bytovou politiku, zdraví, ochranu spotřebitelů, více zdůrazňuje svobodu pohybu a informovanost obyvatelstva.

Poslední otázka daného bloku mapuje informační zdroje, z nichž mladí lidé čerpají své poznatky související s právy a povinnostmi občana dnešní Evropy. Zde nedošlo k výraznému posunu oproti roku 1998 – hlavními informačními zdroji pro naši mládež stále jsou – televize, noviny a časopisy, přátelé, mládežnické organizace, škola, univerzita, rozhlas. Oproti roku 1998 se snížila úloha přátel a sdružení, oproti tomu vzrostl vliv politických stran.

Druhý blok otázek byl zaměřen na poznávání cizích zemí. S tímto faktorem úzce souvisí snaha učit se cizí jazyky.

Nejprve jsme se dotazovali, které země mladí lidé navštívili v posledních dvou letech. Mezi nejčastěji navštěvované země patří Německo, Rakousko (sousední země), dále pak Itálie, Španělsko, Francie a Řecko. Nárůst návštěvnosti zemí EU byl zaznamenán zejména u Německa, Španělska, Nizozemska a Dánska.

Dále jsme zjišťovali důvod návštěv cizích zemí. Mezi nejčastější důvody patřily touha poznat cizí zemi, prázdniny trávené v zahraničí, návštěva přítele či přítelkyně a návštěva rodiny či příbuzných. Dalšími důvody častěji uváděnými byly naučit se či zlepšit cizí jazyk. Ve srovnání s rokem 1998 poklesla váha výměnných programů, naopak vzrostl faktor návštěv přátel a příbuzných.

S vycestováním do ciziny souvisí také znalost jazyků. Co do jazykové znalosti, stále je zjevná preference anglického a německého jazyka. Největší nárůst u jiných jazyků jsme zaznamenaly u španělštiny. Co se týče zájmu naučit se jazyk, zde je kladen důraz na francouzštinu, angličtinu, němčinu. Oproti roku 1998 vzrostl též zájem naučit se holandsky.

Další blok otázek byl věnován názorům na soužití různých skupin obyvatelstva, národností a rasovou toleranci, preferenci mužů či žen v daných profesích a tento blok byl doplněn míněním o přijatelnosti některých jevů.

V otázce averzí vůči vybraným sociálním minoritám se projevuje výrazný pokles oproti roku 1998. Přesto však mládeži stále nejvíce vadí sociální kontakt s alkoholiky, drogově závislými a bezdomovci. Mládež EU se vyznačuje podstatně nižší xenofobií, méně vnímá nejruznější skupinové rozdíly – téměř polovině mladých lidí z EU (u nás třetině) nevadí žádná společenská skupina.

Druhá etapa výzkumu poukázala na pozitivnější pohled mladých lidí na cizince žijící na našem území. Tento pozitivní posun oproti roku 1998 dokazují výpovědi – není jich

mnoho, mohlo by jich být více, jsou řádnými členy naší společnosti.

Dalším sledovaným diskriminačním faktorem bylo pohlaví. Neustále je u nás spojováno mužské pohlaví se společensky významnějšími profesemi ve větší míře, než je tomu u zemí EU. Preference ženských a mužských povolání u nás za poslední dva roky doznala nicméně určitých pozitivních změn, zejména ve smyslu výpovědí, že pohlaví samo o sobě není důležité.

Další otázkou mladí lidé vypovídali, jak posuzují své vrstevníky z hlediska tolerance vůči některým vybraným společenským otázkám a jevům. Zde více než polovina dotázaných uvádí, že mladí lidé stejného věku souhlasí s předmanželským pohlavním stykem, právem homosexuálů uzavírat sňatek a povinnými testy na AIDS. Je zde patrný nárůst míry tolerance naší mládeže. Pouze názory související s částí sociálně neadaptabilní populace vykazují nesouhlas. Rozdíl oproti roku 1998 zaznamenal přesun preferencí u faktoru trest smrti (pokles oproti roku 1998) a práva homosexuálů uzavírat sňatek (pozitivní nárůst oproti roku 1998). Stejně aspekty srovnání obou výzkumů svědčí o tom, že naše mládež stále vystupuje negativně proti trestání dětí, podávání drog dětem, ale na druhou stranu – zřejmě stále ještě pod vlivem minulé ideologie souhlasí s trestem smrti, vojenskou službou i mimomanželskými styky.

Spolu s tolerancí k různým skupinám obyvatelstva nezanedbatelnou úlohu ve výpovědích sehrál i další blok otázek věnovaných vztahu k rodině, rodičům a starým lidem. Během uplynulých let se radikálně změnilo důvody společného soužití více generací – nejde již jako v minulosti o závislost dětí na rodičích jako nositelů dekretů, majitelů domků, atd. – závislost se obrací, rodiče zřejmě v řadě případů nejsou schopni ze svých důchodů saturovat bytové potřeby a společné bydlení se tedy v některých případech stává nezbytností.

K nejdůležitějším okolnostem v souvislosti s rozhodnutím mít dítě patří stejně jako před dvěma lety kvalitní péče o dítě z hlediska materiálního zabezpečení a vhodné bytové podmínky. Důraz je taktéž kladen na možnost zajistit dítěti vzdělání (budoucnost). Negativní statistika v oblasti reprodukce naší populace je odrazem neustálého nárůstu tendencí mladých lidí, kteří by děti nejraději neměli vůbec.

Vztahy mladých lidí ke starší generaci jsou převážně vyjádřeny následujícími výroky – staří lidé nechápou, jak se věci v naší společnosti změnilo (polovina respondentů), dále pak moje generace by neměla platit na starobní důchody (čtvrtina respondentů – nárůst oproti roku 1998, kdy tuto položku akceptovalo 5% respondentů), zhruba 40% respondentů by nikdy nenechala své rodiče žít v domově důchodců (přesto je zde patrný pokles – v roce 1998 se k tomuto výroku hlásilo 57% respondentů).

Část Eurobarometru byla věnována představám mladých lidí o dobrém zaměstnání a ochotě něco obětovat pro jeho získání.

V úvodu této části měli respondenti za úkol vyspecifikovat 3 z daných schopností, které jsou podle jejich názoru nejužitečnější při hledání dobrého zaměstnání. Mezi nejpreferovanější schopnosti dotázaní zařadili jazykové znalosti, odbornou způsobilost pro vykonávanou práci a komunikační dovednosti. Oproti roku 1998 narůstá potřeba schopnosti využívat informační technologie, ukončené vzdělání naopak ztrácí na důrazu. Mládež ze zemí EU více zdůrazňuje dobré odborné vzdělání, využívání informačních technologií, schopnost týmové práce, ale i lepší vzhled.

Jak by se dotázaný rozhodoval v případě, že by byl nezaměstnaný, naznačil následující dotaz. Výpovědi mládeže ze zemí EU jsou realističtější, naše mládež přes mírné posuny ještě nemá velké zkušenosti s nezaměstnaností. Je zde patrný i nárůst ochoty české mládeže pracovat v zahraničí.

Třetina respondentů na dotaz, co by pro ně představovalo největší problém v případě práce v zahraničí uvádí, že by neměla žádné problémy. Další statisticky významné procento zaujímá problém s jazykovými schopnostmi, patrný je i vliv rodiny, administrativní problémy chápou v tomto aspektu mladí lidé také jako negativní faktor.

Další otázka zjišťovala zdroj příjmů respondentů. Vzhledem k výběrovému souboru jsou pochopitelným zdrojem peníze od rodičů, rodiny, dále pak vzrostl podíl příjmů z pravidelné práce (zhruba polovina respondentů) a příležitostné práce (v roce 1998 tento zdroj uvedlo 13% dotázaných, v roce 2000 již 40%).

Z činností, kterou mládež praktikuje ve svém volném čase, nejčastěji uvádí sociální kontakty s přáteli (cca 80%), dále pak poslech hudby, sledování televize, návštěva kin, divadel, koncertů, sportovní vyžití. Nejméně frekventovanou odpovědí je dobrovolná aktivní pomoc lidem, práce pro obec, atd.

Samostatně Eurobarometr zkoumal využívání a používání počítačových dovedností. Zde veškeré položky zaznamenaly oproti roku 1998 markantní nárůst – s počítačem obecně v roce 1998 pracovalo 55% respondentů, v roce 2000 již 68%, Internet využívalo 14% dotázaných, v tomto roce již 46%, se čtecím zařízením CD-ROM pracovalo 13%, v současnosti 29% a elektronickou poštu využívá oproti 10% z roku 1998 42% dotázaných.

Další dotaz zjišťoval, zda je respondent členem některé z vybraných organizací, případně, zda se účastní jejich aktivit. Mládež EU se častěji účastní života a sportovních klubů, naopak mládež ČR se více zapojuje do aktivit sportovních klubů či asociací, zájmových kroužků a kulturních či uměleckých organizací.

Protože příslušnost k církvi ještě nemusí vypovídat o náboženské orientaci dotázaného, byla tato problematika předmětem samostatného zkoumání. Mladí lidé ČR nejčastěji uvádějí, že jsou ateističtí (31%), případně agnostičtí (30%), dále o sobě pak zhruba pětina dotázaných tvrdí, že jsou věřícími, ale nepraktikují.

V roce 1998 bylo na základě výzkumu konstatováno, že je podceňováno informační působení na mládež ve smyslu formování jejích představ, co je Evropská unie, co může přinést naší zemi a co si od členství v EU nelze slíbovat. Vyplynula nezbytnost cílené kampaně zaměřené na tyto otázky, apel byl kladen i na úlohu školy v záležitostech souvisejících s informovaností mládeže o dané problematice. Hlavním závěrem z tohoto výzkumu je konstatování, že dochází k výrazným posunům v názorech české mládeže souvisejících s problematikou EU. Je již patrný vliv mediální a ostatní veřejné kampaně vedené k prosazování zájmů začleňování do evropských struktur. Sama mládež disponuje již větším potenciálem informovanosti o dané problematice. Do výpovědí respondentů se nutně promítá zhoršující se sociální a ekonomická situace, nejistoty. V těchto výpovědích, souvisejících s běžným denním životem respondentů, je patrný rozdíl oproti výpovědím mládeže z EU.

Příloha 1

Charakteristika výběrového souboru

<i>Pohlaví:</i>	muži	50 %	50%
	ženy	50 %	49%
<i>Věk :</i>	15 - 16 let	17 %	12%
	17 - 18 let	29 %	28%
	19 - 20 let	19 %	10%
	21 - 22 let	16 %	24%
	23 - 24 let	19 %	25%
<i>Ekonomická aktivita :</i>	student SŠ,OU	52 %	40%
	student VŠ	9 %	7%
	dělník ve státním sektoru	4 %	4%
	dělník v soukromém sektoru	6 %	7%
	zaměstnanec ve státním sektoru	8 %	12%
	zaměstnanec v soukromém sektoru	12 %	17%
	rolník - zemědělec	0 %	1%
	žena v domácnosti	2 %	4%
	nezaměstnaný	3 %	5%
	jiná odpověď	4 %	3%
<i>Region :</i>	Praha	15 %	13%
	střední Čechy	13 %	13%
	jižní Čechy	9 %	10%
	západní Čechy	9 %	9%
	severní Čechy	9 %	10%
	východní Čechy	11 %	12%
	jižní Morava	18 %	17%
	severní Morava	16 %	16%